

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2025 m. birželio 23 d. Nr. 21RE-583
(AG-387/07-2025)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Eglės Bilevičiūtės (pranešėja), Žydrūno Plytniko ir Ingridos Sabaliauskienės (Komisijos posėdžio pirmininkė),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo pareiškėjos 2025-04-30 skundą (Komisijoje skundas reg. 2025-05-02 Nr. AG-387) dėl atsakovės Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025-04-02 sprendimo Nr. Sg-184 „Dėl mokymo stipendijos“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėja skunde prašo: 1) panaikinti Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) 2025-04-02 sprendimą Nr. Sg-184 „Dėl mokymo stipendijos“ (toliau – Sprendimas) ir įpareigoti Užimtumo tarnybą pašalinti 2024-10-21 tarp pareiškėjos ir Užimtumo tarnybos sudarytos dvišalės sutarties dėl aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo Nr. URS(19.1)-9007 pažeidimą, nurodant išmokėti pareiškėjai priklausančios nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžio stipendiją už kiekvieną mėnesį už laikotarpį nuo 2025-03-04 iki mokymų pabaigos; arba 2) panaikinti Užimtumo tarnybos Sprendimą ir įpareigoti Užimtumo tarnybą priimti naują sprendimą, atitinkantį Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo³⁹ straipsnio reikalavimus – skirti ir išmokėti pareiškėjai nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžio stipendiją už kiekvieną mėnesį už laikotarpį nuo 2025-03-04 iki mokymų pabaigos.

Pareiškėja paaiškino, kad nagrinėjamoje situacijoje kyla teisės klausimas, kokio dydžio ir kaip apskaičiuota mokymosi stipendija turi būti skirta asmeniui, kuris dirbdamas pagal darbo sutartį su Užimtumo tarnyba sudaro dvišalę sutartį dėl aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo (dvišalė sutartis), tačiau kompetencijų įgijimo (mokymosi) metu netenka darbo bei tęsia minėtų kompetencijų įgijimą. Pagal Užimtumo tarnybos Sprendime pateiktą teisės aiškinimą, toks asmuo turi teisę tik į 0,5 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio (toliau – 0,5 MVA) už lankytą mokymosi valandą dydžio stipendiją, kuri pareiškėjos atveju per laikotarpį nuo 2025-03-04 iki 2025-03-31 sudarytų tik 190,80 Eur. Užimtumo tarnybos aiškinimu, nedarbo socialinio draudimo išmokos (toliau – NSDI) dydžio stipendija (Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalis, skaitoma kartu su to paties straipsnio 5 dalimi ir 37 straipsnio 6 dalimi) gali būti skirta tik tuo atveju, jeigu asmuo atitinkamų kompetencijų įgijimą pradėjo jau turėdamas bedarbio statusą (mokymų pradžioje negali būti dirbantis asmuo). Užimtumo tarnyba mano, kad gali skirti NSDI dydžio stipendiją tik tuo atveju, jeigu tokią išmoką asmeniui yra paskyrusi Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba (toliau - Sodra). Sodra negali skirti tokiam asmeniui bedarbio statuso, nes jis dalyvauja aktyvios darbo rinkos politikos priemonėje. Tokiu būdu sukuriamas „užburtas ratas“.

Nurodė, kad Užimtumo tarnybos teisės aiškinimas yra klaidingas: 1) neseka iš Užimtumo įstatymo nuostatų; 2) diskriminuojami asmenys, kurie dirbo, tačiau neteko darbo pradėję mokytis aukštą pridėtinę vertę kuriančių (toliau – APVK) kompetencijų, lyginant su šių kompetencijų besimokančiu asmeniu, kuris pradėdamas mokslus nedirbo; 3) teisės aiškinimas yra neracionalus, nes neskatina dirbančių asmenų kelti kvalifikaciją įgyjant APVK kompetencijas – toks asmuo rizikuotų mokslų metu netekęs darbo likti be pragyvenimo šaltinio; 4) teisės aiškinimu neefektyviai ir neracionaliai naudojamos valstybės lėšos, nes mokslų metu pragyvenimo šaltinio (darbo pajamų) netekęs ir nedarbo išmokos ar bent jos dydžio stipendijos negaunantis asmuo, pagrįsta manyti, dės pastangas įgyti lėšų pragyvenimui, bet ne mokytis (pareiškėjos atveju mokymai trunka nuo 2024-10-28 iki 2025-06-09); 5) toks teisės aiškinimas nekuria tvarios darbo rinkos politikos, nes labiau skatina nedirbančius asmenis, nei motyvuotus dirbančius asmenis, kurie ne savo valia neteko darbo mokymosi metu.

Paaiškino, kad 2024-10-21 tarp pareiškėjos ir Užimtumo tarnybos buvo sudaryta dvišalė sutartis Nr. URS(19.1)-9007 dėl aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo ((*duomenys neskelbtini*) ir dirbtinis intelektas pradedantiesiems užimtiems asmenims) (toliau – ir Dvišalė sutartis).

Nurodė, kad pareiškėjos darbas darbo santykių pagrindu pasibaigė 2025-03-03. Pareiškėja 2025-03-04 Užimtumo tarnybą informavo, kad neteko darbo, norėtų gauti bedarbio statusą, klausė kokius veiksmus turėtų atlikti. Užimtumo tarnybos darbuotoja 2025-03-05 telefonu paaiškino, kad kadangi pareiškėja mokymus pradėjo turėdama užimto asmens statusą, Užimtumo tarnyba negali skirti jai bedarbio statuso, bei el. paštu atsiuntė užpildytą lentelę, kurioje buvo pažymėtas pasirinkimas – prašau mokėti stipendiją, kurios dydis yra 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą.

Pareiškėja 2025-03-05 raštu kreipėsi į Užimtumo tarnybą, nurodė, kad mokymų sutartyje bei Užimtumo tarnybos svetainėje nurodoma, kad pareiškėjai yra suteikta teisė į nedarbo socialinio draudimo išmoką (4.3 ir 4.2.2.). Rašte nurodė, kad 4. Užimtumo dalyvis turi teisę į: 4.2 taikoma, jeigu užimtumo dalyvis yra bedarbis: 4.2.2 į mokymo stipendiją, kurios dydis Užimtumo dalyvio pasirinkimu yra 0,5 MVA dydžio už lankytą valandą arba Užimtumo dalyviui priklausanti NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatyty, bet nelankytų valandų skaičiui; 4.3. į Sutarties 4.2.2, 4.2.3.1 ir 4.2.3.2 papunkčiuose nurodytų išlaidų kompensaciją APVK kvalifikacijos ir (ar) kompetencijos įgijimo laikotarpiu, jeigu Užimtumo dalyvis yra užimtas asmuo ir dalyvaujant APVK kvalifikacijos ir (ar) kompetencijos įgijime buvo atleistas iš darbo ir atitinka įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui gauti.

Užimtumo tarnybos atstovė 2025-03-05 el. laiške atsakė, kad vadovaujantis Užimtumo įstatymo 39 straipsnio 3 dalimi užimtam asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo, APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo laikotarpiu mokama šio straipsnio 5 dalyje bedarbiams nustatyto dydžio mokymo stipendija t. y. 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą arba bedarbiui priklausanti nedarbo išmoka, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatyty, bet nelankytų valandų skaičiui.

Pareiškėja 2025-03-05 raštu dar kartą kreipėsi į Užimtumo tarnybą. Rašte nurodė, kad Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnis nustato, kad bedarbis, turintis ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių, gali gauti nedarbo socialinio draudimo išmoką. Pareiškėja turi reikalaujamą nedarbo draudimo stažą, darbo sutartis nutraukta 2025-03-03. Užimtumo tarnyboje pageidauja registruotis siekdama įgyti bedarbio statusą, taip pat dalyvauja (*duomenys neskelbtini*) programoje, kuri atitinka sąvoką „aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas“, kaip tai suprantama pagal Užimtumo įstatymą. Pareiškėja cituoja Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 ir 5 dalis 37 straipsnio 6 dalį. Teigia, kalbant apie Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalyje nurodytą išmoką, vartojamas terminas „stipendija“, kurios apskaičiavimas galimas dviem būdais: Užimtumo tarnybos nurodytu arba ją

skaičiuojant kaip bedarbiui priklausančią nedarbo išmoką. Pareiškėja mano, kad jeigu įstatymų leidėjas būtų siekęs apriboti stipendijos skaičiavimą tik kaip 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą, jis būtų nurodęs šį vienintelį būdą, o ne nukreiptų į UĮ 37 straipsnio 6 dalį. Toks teisės aiškinimas būtų neracionalus ir asmenų užimtumo skatinimo tikslais: asmuo, kuris turi bedarbio statusą, bet nesiekia įgyti APVK kvalifikacijų ir kompetencijų, gautų didesnes išmokas, nei tas, kuris taip pat neturi darbo, tačiau siekia jas įgyti. Mokymų sutartyje (4.2.2 papunktyje) aiškiai nurodyta, kad Užimtumo tarnyba išsipareigoja mokėti mokymo stipendiją arba nedarbo išmoką. Sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Pareiškėja prašė stipendiją skirti ir skaičiuoti kaip pareiškėjai priklausančią NSDI.

Pareiškėja 2025-03-05 raštu dar kartą kreipėsi į Užimtumo tarnybą, prašė paaiškinti sąvokos „laikinojo užimtumo dalyvis“, kuria grindžiamas atsakymas telefonu, prasmę, nurodant teisės aktą, kuriame ši sąvoka įtvirtinta bei konkretų teisinį pagrindą, pagal kurį tokiu atveju netaikomos Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 d. APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu atleistiems iš darbo asmenims. Jums netenkinant pareiškėjos ankstesniame laiške nurodyto prašymo, pasilieka teisę kreiptis į teismą ir reikalauti nedarbo socialinės išmokos bei nurodytos 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą stipendijos skirtumo. Tokiu atveju pasirašymas po Užimtumo tarnybos nurodytais dokumentais jokia apimtimi nereikš pritarimo nurodytoms sąlygoms, o bus tik kreditoriaus pareigos mažinti nuostolius įgyvendinimas.

Pareiškėja 2025-03-06 el. laiške Užimtumo tarnybai nurodė, kad nepraleisdama nustatyto 3 dienų termino nuo darbo sutarties nutraukimo (2025-03-03), siunčia pasirašytą dokumentą. Nors Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalies paskutinis sakinytis, to paties straipsnio 5 dalis ir 37 straipsnio 6 dalis, pasirašyta sutartis suteikia pareiškėjai teisę į NSDI dydžio stipendiją, prašymo forma buvo užpildyta (visos grafos buvo pažymėtos) Užimtumo tarnybos. Neturėdama galimybės atlikti jokių jos pakeitimų ir (ar) papildymų ir nenorėdama praleisti termino, yra priversta teikti prašymą tokį, kokį yra gavusi. Pasirašymas nereikšia pritarimo išdėstytoms sąlygoms ar argumentams.

Pareiškėja paaiškino, kad Užimtumo tarnyba Sprendimu atmetė pareiškėjos prašymą skirti NSDI dydžio stipendiją. Pareiškėja nurodė, kad Užimtumo tarnyba nevykdo Dvišalės sutarties sąlygų, kurios 4.2. punkte nurodyta, kad ši nuostata „taikoma, jeigu Užimtumo dalyvis yra bedarbis“: <...> toks asmuo turi teisę į 4.2.2. į mokymo stipendiją, kurios dydis Užimtumo dalyvio pasirinkimu yra 0,5 MVA dydžio už lankytą valandą arba Užimtumo dalyviui priklausanči NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui. Kadangi pareiškėjos darbo santykiai nutrūko 2025-03-03, ji nuo 2025-03-04 atitinka reikalavimus bedarbio statusui gauti. Šį faktą pripažįsta ir Užimtumo tarnyba. Atitinkamai atsirado Dvišalėje sutartyje nustatyta prielaida gauti užimtumo dalyviui priklausančios NSDI dydžio stipendiją. Užimtumo tarnyba šios sąlygos nevykdo. Užimtumo tarnyba Sprendime apie argumentus dėl Dvišalės sutarties pažeidimo nepasisako apskritai. Sutarties laisvės principas bei sutarčių privalomumo principas lemia tai, kad sutartis jos šaliai yra privaloma ir turi būti vykdoma net ir tais atvejais, jei šalys susitarė dėl kitokio teisių ir pareigų tarpusavio pasiskirstymo nei tas, kuris standartiškai yra įtvirtintas teisės akte. Vien ši aplinkybė yra pakankama konstatuoti, kad pareiškėjos teisės yra pažeidžiamos neteisėtu ir nepagrįstu Užimtumo tarnybos Sprendimu. Tai suteiktą teisę pareiškėjai nutraukti Dvišalę sutartį 15 punkto pagrindu. Tokiu atveju valstybės investuotos lėšos būtų prarastos. Pareiškėja elgiasi sąžiningai ir vykdo sutartį, pastebi, kad dėl Užimtumo tarnybos neveikimo gali susidaryti neefektyvus valstybės lėšų naudojimo situacijos, kai Užimtumo tarnybai pažeidžiant sutartį, kita šalis įgyja teisę ją nutraukti. Pasinaudoti tokia teise asmuo gali siekti neturėdamas kitos išeities, pavyzdžiui, būdamas priverstas įsidarbinti neturėdamas lėšų pragyvenimui mokymosi laikotarpiu. Tai neatitinka nei APVK kompetencijų įgijimo skatinimo, nei nedarbo socialinio draudimo tikslo. Dvišalės sutarties pažeidimas bei jos nuostatų ignoravimas *per se* sudaro teisinį pagrindą Sprendimą panaikinti.

Pareiškėja paaiškino, kad Užimtumo tarnyba remiasi netinkama teisės norma. Sprendime nurodoma, kad pagal Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalį teisę į nedarbo draudimo išmoką turi Užimtumo tarnyboje įsiregistravę šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyti asmenys,

kuriems suteiktas bedarbio statusas, jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių. Atsižvelgus į tai, kad pareiškėjai nėra paskirta nedarbo išmoka, Užimtumo tarnyba mano, kad ji neturi galimybės paskirti ir išmokėti mokymo stipendijos, kurios dydis apskaičiuojamas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu. Nors pareiškėja nuo 2025-03-04 atitinka kriterijus, reikalingus bedarbio statusui gauti, tarnybos manymu, laikotarpiu, kai asmuo dalyvauja aktyvios darbo rinkos priemonėje, jo registracija negali būti nutraukta ir dėl šios priežasties nurodytu laikotarpiu statusas nėra keičiamas. Šiuo teisiniu reglamentavimu neva pagrįsta statusų sąveika Užimtumo tarnyba grindžia atsisakymą mokėti pareiškėjai priklausančią nedarbo socialinės išmokos dydžio stipendiją.

Pareiškėja pažymėjo, kad šie argumentai yra klaidingi, nes pagal Užimtumo tarnybos teisės aiškinimą susiklosto teisine prasme ydinga situacija, kai: 1) pareiškėja negali gauti nedarbo socialinio draudimo išmokos, nes Užimtumo tarnyba jai yra pasiūlusi aktyvios darbo rinkos politikos priemonę; 2) pareiškėja negali gauti NSDI dydžio stipendijos, nes ji negali gauti pačios NSDI.

Dėl Užimtumo tarnybos argumentų nepagrįstumo pareiškėja nurodė, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja visos minėtose teisės normose įtvirtintos sąlygos tenkinti pareiškėjos prašymą: 1) pareiškėja nuo 2025-03-04 atitinka kriterijus, būtinus bedarbio statusui gauti; 2) Užimtumo įstatyme nėra nuostatų, kurios diferencijuotų asmens teisę į stipendiją priklausomai nuo to, kada atitinkamas asmuo neteko darbo – prieš pradėdamas mokytis ar mokymų metu. Įstatyme nėra reikalavimo, kad asmeniui bedarbio statusas būtų suteiktas iki sutarties sudarymo ar mokymosi pradžios, kad jis galėtų gauti stipendiją. Teisės norma, suteikianti stipendijos dydžio pasirinkimo teisę asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo, išsprendžia situaciją, kai asmuo negali pretenduoti nei į NSDI (nes mokosi), nei į stipendiją (nes dėl mokslų negali gauti socialinio draudimo išmokos). Pritarus Užimtumo tarnybos argumentams, dalies Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio tampa neįmanoma pritaikyti. Taip yra todėl, kad užimtam asmeniui nėra įmanoma būti registruotam Užimtumo tarnyboje bedarbio statusu prieš mokymų pradžią. Pagal teisėje galiojantį bendrąjį principą, teisės aktai negali reikalauti neįmanomų dalykų, todėl Užimtumo tarnybos reikalavimas paremtas klaidingu Užimtumo įstatymo aiškinimu ir yra neteisėtas.

Pareiškėja paaiškino, kad Užimtumo tarnybos siūlomas teisės aiškinimas yra diskriminacinio pobūdžio, nes skirtingai traktuoja APVK kompetencijų besimokančius bedarbius priklausomai nuo to, kada jie neteko darbo. Pagal Užimtumo tarnybos logiką, jeigu asmuo darbo netenka prieš pradėdamas mokytis, jis turi teisę gauti stipendiją, kurios dydis yra prilyginamas nedarbo socialinės išmokos dydžiui, o jeigu toks asmuo neteko darbo po to, kai pradėjo mokytis, jis analogiškos teisės netenka. Kai asmuo yra užimtas (dirba, vykdo individualią veiklą ar kt.), jis moka nedarbo socialinio draudimo įmokas, todėl turi teisėtą lūkestį gauti socialines garantijas netekus pajamų šaltinio.

Nurodė, kad ginčo situacijai aktualios teisės normos turi būti aiškinamos sistemiškai, atsižvelgus į Užimtumo įstatymo tikslą remti darbo ieškančius asmenis ir sudaryti sąlygas jiems persikvalifikuoti. Jeigu pareiškėja, mokymų metu netekusi darbo, negautų nedarbo išmokai prilygintos stipendijos, tai prieštarautų šių nuostatų paskirčiai – skatinti užimtus asmenis dalyvauti mokymuose siekiant įgyti paklausią specialybę, nebijant prarasti pragyvenimo šaltinio.

Pažymėjo, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad viešojo administravimo srityje galioja teisėtų lūkesčių apsaugos principas, įpareigojantis institucijas laikytis duotų pažadų bei galiojančių teisės aktų nustatytų garantijų. Dėl to Užimtumo tarnybos atsisakymas mokėti pareiškėjai stipendiją, numatytą įstatyme ir Dvišalėje sutartyje, pažeistų pareiškėjos teisėtus lūkesčius. Toks sprendimas nebūtų suderinamas su teisinio tikrumo ir stabilumo principais.

Nurodė, kad Užimtumo tarnybos Sprendimas pažeidžia Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 1 protokolo 1 straipsnį tuo aspektu, kad neteisėtais valstybės institucijos veiksmais (netenkinamas kriterijus „pagal įstatymą“) daroma intervencija į konvencijos tikslais autonomiškai aiškinamą pareiškėjos „nuosavybę“ (prašomo dydžio stipendiją), kurią jai užtikrina su valstybės institucija pasirašyta sutartis ir Užimtumo įstatymas. Klaidingas Užimtumo tarnybos pateiktas teisės aiškinimas lemia, kad asmenys, siekiantys įgyti valstybei reikalingas kvalifikacijas,

yra baudžiami už tai, kad mokymus pradėjo turėdami darbą. Tiek nacionaliniai teisės aktai, tiek gero administravimo principai draudžia toki nepagrįstą diskriminavimą.

Pareiškėja 2025-05-25 papildomai paaiškino, kad pagal Dvišalės sutarties 4.2.2, 4.2.3.1, 4.2.3.2, 4.3 papunkčius turi teisę į 4.2.2 papunktyje nurodytą stipendiją. Atsiliepime Užimtumo tarnyba nurodė argumentus, kodėl pareiškėjai tariamai nepriklauso NSDI dydžio stipendija, tačiau teikia argumentus, kodėl negali būti paskirta ne stipendija, o NSDI. Užimtumo tarnyba klaidingai susieja NSDI su tokios išmokos dydžio mokymosi stipendija. Esminis Užimtumo tarnybos argumentas yra tas, kad NSDI dydžio stipendija gali būti skirta tuomet, kai anksčiau buvo paskirta NSDI. Užimtumo tarnyba nepateikia argumentų, kodėl toks teisinis aiškinimas yra pagrįstas. Pareiškėja pažymi, kad asmeniui tapus bedarbiu mokymų metu, situacija turi būti vertinama pagal tuo metu egzistuojančias faktines aplinkybes, o ne pagal ankstesnes sąlygas. Dėl Užimtumo tarnybos teiginio, kad užsiregistravusi Užimtumo tarnyboje 2024-09-27 pareiškėja neteikė prašymo dėl NSDI skyrimo ir NSDI nebuvo paskirta, pareiškėja pažymėjo, kad nurodytą dieną buvo neįmanoma pateikti prašymą gauti NSDI, nes pareiškėja dirbo darbo santykių pagrindu, todėl neegzistavo sąlygos tokiam prašymui pateikti. Asmeniui, kuris neteko darbo įgydamas APVK kompetenciją, NSDI dydžio stipendijos neįmanoma gauti, nes toks asmuo niekada neatitiks NSDI gavimo sąlygos „kuriam suteiktas bedarbio statusas“ (nes jis mokosi), taip pat neatitiks sąlygos, kad Užimtumo tarnyba nėra pasiūliusi aktyvios darbo rinkos politikos priemonės (nes jis dalyvauja priemonėje), kuris negali gauti pačios NSDI. Užimtumo tarnyba nepagrindžia Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio prasmės ir kokius visuomeninius santykius ji skirta reguliuoti. Nagrinėjamas ginčas ne dėl pačios NSDI, o dėl stipendijos, kurios dydis tik apskaičiuojamas NSDI pagrindu. Tai, kad Sodra turi kompetenciją skirti NSDI, neturi įtakos Užimtumo tarnybos pareigai mokėti stipendiją pagal Užimtumo įstatymą ir Dvišalę sutartį. Užimtumo tarnyba nepagrįstai susieja sąlygas gauti NSDI dydžio stipendiją su sąlygomis gauti NSDI, nes susidaro rezultatas, kad asmuo negali gauti NSDI, nes mokosi, ir negali gauti stipendijos, nes negauna NSDI. Užimtumo tarnyba lygina pareiškėjos situaciją su visiškai kitokia, ginčui nereikšminga situacija, kai asmuo neatitinka NSDI gavimo kriterijų. Vadovaujantis Užimtumo tarnybos teisės aiškinimu, jeigu asmuo netenka darbo ir tik po to pradeda mokytis, jis gauna teisę į NSDI dydžio stipendiją, tačiau jei asmuo pradeda mokytis dirbdamas ir mokymosi metu darbą prarandą, nors ir atitinka visas tas pačias sąlygas, NSDI dydžio stipendijos jis nebegali gauti. Toks teisės aiškinimas nelogiškas, diskriminacinis.

Užimtumo tarnyba atsiliepime nurodė, kad nesutinka su skundu ir prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Paaiškino, kad pareiškėja 2024-09-27 registravosi Užimtumo tarnyboje ir jai buvo suteiktas užimto asmens statusas (Užimtumo įstatymo 3 straipsnis, Darbo rinkos paslaugų teikimo aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-07-21 įsakymu Nr. A1-394, 9 punktą ir Darbo rinkos paslaugų teikimo darbo ieškantiems asmenims ir darbdaviams aprašo, patvirtinto Užimtumo tarnybos 2022-07-04 įsakymu Nr. V-196, 8 punktą). 2024-10-21 buvo pasirašyta Dvišalė sutartis, kurios pagrindu pareiškėja įsipareigojo mokytis (Sutarties 2.1.1 papunktis), ne vėliau kaip iki 2025-09-05 įgyti kvalifikaciją (Sutarties 2.1.2 ir 2.1.2.1 papunkčiai) bei dirbti savarankiškai programuotojo pareigybėje (Sutarties 2.1.2.1.2 ir 2.1.2.2 papunkčiai). Užimtumo tarnyba Sutartimi įsipareigojo finansuoti kvalifikacijos įgijimo išlaidas (Sutarties 3.1.2 papunktis). Šiai dienai abi šalys vykdo sutartinius įsipareigojimus.

Užimtumo tarnyba cituoja Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalį. Nurodo, kad pareiškėja, užsiregistravusi Užimtumo tarnyboje 2024-09-27, neteikė prašymo dėl NSDI skyrimo ir NSDI nebuvo paskirta. Pažymia, jog NSDI apskaičiuoja, skiria ir moka Sodra (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 21 straipsnio 1 dalis), todėl stipendija, prilyginta NSDI dydžiui, gali būti paskirta, jei Sodra yra paskyrusi šią išmoką. Užimtumo tarnyba neturi galimybės paskirti ir išmokėti mokymo stipendijos, kurios dydis apskaičiuojamas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu.

Paaiškina, kad Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kas įgyja teisę į NSDI, t. y. Užimtumo tarnyboje įsiregistravę asmenys, kuriems suteiktas bedarbio statusas ir Užimtumo tarnyba nėra pasiūliusi tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonės (parama mokymuisi, tame tarpe ir APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas yra aktyvios darbo

rinkos politikos priemonė (Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 1 dalis)) bei atitinka bent vieną sąlygą NSDI išmokai gauti.

Pareiškėja, 2025-03-03 nutraukus darbo sutartį, nuo 2025-03-04 atitiko Užimtumo įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui įgyti (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalys) ir nuo šios datos įgijo teisę į mokymo stipendiją, kurios dydis 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą. Pareiškėja buvo informuota kodėl negali būti skiriama NSDI dydžio stipendija ir pateiktas pasirašyti prašymas, kurio pagrindu bus skiriama jai priklausanti stipendija. Pareiškėja prašymą pasirašė ir jai šiuo metu yra mokama priklausanti stipendija (atlikti mokėjimai 2025-04-10 ir 2025-05-13).

Pareiškėjos teiginiai, jog bedarbiai, dalyvaudami priemonėje, gali gauti NSDI dydžio stipendiją, o užimto asmens statusą turintys asmenys tapę bedarbiais negali – nėra teisingas. Paaiškino, kad bedarbio statusą turintys asmenys ne visada gauna NSDI dydžio stipendiją. Jie privalo atitikti teisės aktuose numatytas sąlygas įgyti teisę į NSDI (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalis). NSDI pradeda mokėti nuo aštuntos po bedarbio statuso įgijimo dienos, tai reiškia, kad asmuo turi turėti bedarbio statusą ne trumpiau kaip aštuonias dienas, kad Sodra pradėtų mokėti NSDI (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalis). NSDI mokama iki kol asmeniui nėra panaikinamas ar sustabdomas statusas, bet ne ilgiau kaip devynis mėnesius (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 7 straipsnis). Bedarbio statusą turintis asmuo, kuriam paskirta ir mokama NSDI, pradėjęs dalyvauti užimtumo rėmimo priemonėje (profesiniame mokyme), turės galimybę pasirinkti vieną iš dviejų siūlomų stipendijos dydžių, numatytų Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje. Bedarbiui, pateikusiam prašymą skirti NSDI, tačiau neatitinkančiam Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatytų sąlygų, Sodros sprendimu nėra skiriama NSDI. Toks asmuo pradėjęs dalyvauti profesinio mokymo priemonėje neturės galimybės rinktis vienos iš dviejų stipendijos dydžių ir gaus tik stipendiją, lygią 0,5 MVA už lankytą profesinio mokymosi valandą (Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalis).

Pažymėjo, kad kaip užimto asmens statusą turinčiam asmeniui dalyvaujant profesinio mokymo priemonėje netekus darbo atsiranda galimybė gauti stipendiją, lygią 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą, taip ir bedarbio statusą turinčiam asmeniui dalyvaujant priemonėje įsidarbinus – jam stabdomas stipendijos mokėjimas, kad ir kokio ji dydžio buvo pasirinkta.

Dėl pareiškėjos teiginių, kad Užimtumo tarnyba nevykdo sutartinių įsipareigojimų ir pareiškėjos teisės nutraukti Sutartį dėl svarbių priežasčių, Užimtumo tarnyba nurodė, kad vykdo sutartinius įsipareigojimus, apmoka profesinio mokymo tiekėjui mokymosi išlaidas (Sutarties 3.1.2 papunktis), moka pareiškėjai stipendiją už lankytinas valandas (atlikti mokėjimai 2025-04-10 ir 2025-05-13) (Sutarties 3.1.3 papunktis). Svarbios priežastys, kurioms esant pareiškėja galėtų nutraukti sutartį be pareigos atlyginti Užimtumo tarnybai jos patirtas išlaidas yra numatytos Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 15 dalyje. Paaiškino, kad pareiškėja nėra varžoma įsidarbinti vėl, kadangi pareiškėja sudarė sutartį kaip užimto asmens statusą turintis asmuo.

Skundas tenkintinas

Pagal byloje pateiktus dokumentus nustatyta, kad Dvišalėje sutartyje nurodyta, kad užimtas asmuo (toliau – užimtumo dalyvis) pareiškėja ir Užimtumo tarnyba, vadovaudamiesi Užimtumo įstatymo ir Užimtumo rėmimo priemonių aprašo nuostatomis sudarė šią sutartį, kurios dalykas yra APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo organizavimo paslaugų pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikimas užimtumo dalyviui bei jo įsidarbinimas. 3 punkte nurodyta, kad Užimtumo tarnyba įsipareigoja: 3.1.3 kartą per mėnesį mokėti užimtumo dalyviui sutarties 4.2.2 papunktyje nurodyto dydžio mokymo stipendiją atsižvelgiant į mokymo programos lankomumą Užimtumo įstatyme nustatytomis sąlygomis ir tvarka. 4 punkte nurodyta, kad užimtumo dalyvis turi teisę į: 4.2 taikoma, jeigu Užimtumo dalyvis yra bedarbis: 4.2.2 į mokymo stipendiją, kurios dydis Užimtumo dalyvio pasirinkimu yra 0,5 MVA dydžio už lankytą valandą arba užimtumo dalyviui priklausanti NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui; 4.3. į sutarties 4.2.2, 4.2.3.1 ir 4.2.3.2 papunkčiuose nurodytų išlaidų kompensaciją APVK kvalifikacijos ir

(ar) kompetencijos įgijimo laikotarpiu, jeigu užimtumo dalyvis yra užimtas asmuo ir dalyvaujant APVK kvalifikacijos ir (ar) kompetencijos įgijime buvo atleistas iš darbo ir atitinka Užimtumo statyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui gauti.

Pareiškėja 2025-03-04 el. laišku informavo Užimtumo tarnybą, kad nuo vakar neteko darbo, norėtų gauti bedarbio statusą, kokius žingsnius turėtų atlikti, mokymuose dalyvaus be kliūčių. Užimtumo tarnyba 2025-03-05 el. paštu atsiuntė pareiškėjai prašymą. Pareiškėja 2025-03-05 11:10 el. laišku kreipėsi į Užimtumo tarnybą. Nurodė, kad mokymų sutartyje bei Užimtumo tarnybos svetainėje nurodoma, kad pareiškėjai yra suteikta teisė į nedarbo socialinio draudimo išmoką (4.3 ir 4.2.2.). Būtų dėkinga, jei raštu pateiktumėte informaciją apie teisinį pagrindą, kuriuo remiantis ši teisė pareiškėjai gali būti apribota ar panaikinta. Nurodė, kad 4. Užimtumo dalyvis turi teisę į: 4.2 taikoma, jeigu Užimtumo dalyvis yra bedarbis: 4.2.2 į mokymo stipendiją, kurios dydis Užimtumo dalyvio pasirinkimu yra 0,5 MVA dydžio už lankytą valandą arba užimtumo dalyviui priklausanti NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui; 4.3 į Sutarties 4.2.2, 4.2.3.1 ir 4.2.3.2 papunkčiuose nurodytų išlaidų kompensaciją APVK kvalifikacijos ir (ar) kompetencijos įgijimo laikotarpiu, jeigu užimtumo dalyvis yra užimtas asmuo ir dalyvaujant APVK kvalifikacijos ir (ar) kompetencijos įgijime buvo atleistas iš darbo ir atitinka įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui gauti.

Užimtumo tarnyba 2025-03-05 el. laiške pareiškėją informavo, kad paramą mokymuisi ir mokymo stipendijos mokėjimą, kaip užimtas asmuo dalyvauja aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo mokymo priemonėje, reglamentuoja Užimtumo įstatymo 39 straipsnis, Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašas bei Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo aprašas. Vadovaujantis Užimtumo įstatymo 39 straipsnio 3 dalimi užimtam asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo, APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo laikotarpiu mokama šio straipsnio 5 dalyje bedarbiams nustatyto dydžio mokymo stipendija, t. y. 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą arba bedarbiui priklausanti nedarbo išmoka, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui.

Pareiškėja 2025-03-05 13:59 el. laiške Užimtumo tarnybai nurodė, kad Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnis nustato, kad bedarbis, turintis ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių, gali gauti nedarbo socialinio draudimo išmoką. Pareiškėja turi reikalingą nedarbo draudimo stažą, darbo sutartis nutraukta 2025-03-03. Užimtumo tarnyboje pageidauja registruotis siekdama įgyti bedarbio statusą, dalyvauja (*duomenys neskelbtini*) programoje, kuri atitinka sąvoką „aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas“, kaip tai suprantama pagal Užimtumo įstatymą. Pareiškėja cituoja Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 ir 5 dalis 37 straipsnio 6 dalį. Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalyje nurodyta išmoka apibūdinama terminu stipendija, kurios apskaičiavimas galimas dviem būdais: Jūsų nurodytu arba ją skaičiuojant kaip bedarbiui priklausančią nedarbo išmoką. Pareiškėja mano, kad Užimtumo tarnybos teisės aiškinimas klaidingas. Jeigu įstatymų leidėjas būtų siekęs apriboti stipendijos skaičiavimą tik kaip 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą, jis būtų nurodęs šį vienintelį būdą, o ne nukreiptų į Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalį. Toks teisės aiškinimas būtų neracionalus ir asmenų užimtumo skatinimo tikslais: asmuo, kuris turi bedarbio statusą, bet nesiekia įgyti APVK kvalifikacijų ir kompetencijų, gautų didesnes išmokas, nei tas, kuris taip pat neturi darbo, tačiau siekia jas įgyti. Mokymų sutartyje (4.2.2 papunktyje) aiškiai nurodyta, kad Užimtumo tarnyba įsipareigoja mokėti mokymo stipendiją arba nedarbo išmoką. Sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Pareiškėja prašė stipendiją skirti ir skaičiuoti kaip pareiškėjai priklausančią NSDI.

Pareiškėja 2025-03-05 15:42 el. laiške Užimtumo tarnybos prašė paaiškinti sąvokos „laikinojo užimtumo dalyvis“, kuria grindžia atsakymo telefonu, prasmę, nurodant teisės aktą, kuriame ši sąvoka įtvirtinta bei konkretų teisinį pagrindą, pagal kurį tokiu atveju netaikomos Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalyje APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu atleistiems iš darbo asmenims. Netenkinus pareiškėjos ankstesniame laiške nurodyto prašymo, pasilieka teisę kreiptis į teismą ir

reikalauti nedarbo socialinės išmokos bei Užimtumo tarnybos nurodytos 0,5 MVA dydžio už lankyta profesinio mokymosi valandą stipendijos skirtumo. Tokiu atveju pasirašymas po Užimtumo tarnybos nurodytais dokumentais jokia apimtimi nereikš pritarimo Užimtumo tarnybos nurodytoms sąlygoms, o bus tik kreditoriaus pareigos mažinti nuostolius įgyvendinimas.

Užimtumo tarnyba 2025-03-06 el. laiške priminė apie neatsiūtą stipendijos prašymą, kurį reikia pateikti per 3 d. d. po išėjimo iš darbo. Pareiškėja 2025-03-06 el. laiške Užimtumo tarnybai nurodė, kad nepraleisdama nustatyto 3 dienų termino nuo darbo sutarties nutraukimo (2025-03-03), siunčia pasirašytą dokumentą. Nors Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalies paskutinis sakinytis, to paties straipsnio 5 dalis ir 37 straipsnio 6 dalis, pasirašyta sutartis suteikia pareiškėjai teisę į NSDI dydžio stipendiją, atitinkamo prašymo forma buvo parengta, iš anksto užpildyta ir visos grafos sužymėtos Užimtumo tarnybos. Neturėdama galimybės atlikti jokių jos pakeitimų ir (ar) papildymų ir nenorėdama praleisti termino, yra priversta teikti prašymą tokį, kokį yra gavusi. Pasirašymas nereikia pritarimo Užimtumo tarnybos išdėstytoms sąlygoms ar nurodytiems argumentams, o yra kreditoriaus pareigos mažinti nuostolius įgyvendinimas.

Pareiškėja 2025-03-05 pasirašė prašymą „Dėl stipendijos dydžio pasirinkimo, kelionės, apgyvendinimo, privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepijimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų kompensavimo“ (toliau - 2025-03-05 prašymas) (Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo tvarkos aprašo 17 priedas), kuriame pažymėta APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonę, mokymo programos pavadinimas, kodas, nurodė (pildo užimtas asmuo, kuris dalyvaudamas APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje buvo atleistas iš darbo), kad yra atleista nuo 2025-03-03, prašoma (pažymėta) mokėti stipendiją, kurios dydis yra 0,5 MVA dydžio už lankyta mokymosi valandą (dalyvaujant APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje).

Užimtumo tarnyba Sprendime nurodė, kad gavo pareiškėjos prašymą dėl mokymo stipendijos pasirinkimo dalyvaujant aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje (toliau – APVK priemonė) bei prašymą paaiškinti „laikino užimtumo dalyvio“ sąvoką (toliau – Prašymas). Užimtumo tarnyba nustatė, kad vadovaujantis 2024-10-21 Dvišalės sutarties 4.3 papunkčiu, pareiškėja turi teisę į mokymo stipendiją nuo 2024-10-28 iki 2025-06-09, kurios dydis 0,5 MVA dydžio už lankyta mokymosi valandą. Atsižvelgus į tai, kad pareiškėjai nėra paskirta nedarbo išmoka, Užimtumo tarnyba neturi galimybės paskirti ir išmokėti mokymo stipendijos, kurios dydis apskaičiuojamas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu. Paaiškinta, kad paramą mokymuisi ir mokymo stipendijos mokėjimą, kaip užimtas asmuo dalyvauja APVK priemonėje, reglamentuoja Užimtumo įstatymo 39³ straipsnis, Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-06-30 įsakymu Nr. A1-348 bei Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo aprašas, patvirtintas Užimtumo tarnybos direktoriaus 2022-07-04 įsakymu Nr. V-197.

Sprendime nurodyta, kad vadovaujantis Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalimi užimtam asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo, APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo laikotarpiu mokama šio straipsnio 5 dalyje bedarbiams nustatyto dydžio mokymo stipendija, t. y. 0,5 MVA dydžio už lankyta mokymosi valandą arba bedarbiui priklausanti nedarbo išmoka, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankyto valandų skaičiui. Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta „Teisę į nedarbo draudimo išmoką turi Užimtumo tarnyboje įsiregistravę šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyti asmenys, kuriems suteiktas bedarbio statusas, jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių <...>“. Pažymėta, kad parama mokymuisi, tame tarpe ir APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas yra aktyvios darbo rinkos politikos priemonė (Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 1 dalis).

Sprendime akcentuota, kad nedarbo išmokas apskaičiuoja, skiria ir moka Sodra (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 21 straipsnio 1 dalis), todėl stipendija, prilyginta nedarbo išmokos dydžiui, gali būti paskirta, jei Sodra yra paskyrusi šią išmoką. Remiantis nurodytu teisiniu reglamentavimu, Užimtumo tarnybos nuomone, jei Sodra asmeniui nebuvo paskyrusi nedarbo

išmokos iki pradėdant dalyvauti paramos mokymuisi priemonėje (aktyvios darbo rinkos priemonėje) gali būti skiriama tik stipendija, kurios dydis 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą.

Sprendime nurodė, kad pareiškėja registravosi Užimtumo tarnyboje 2024-09-27 ir pareiškėjai buvo suteiktas „užimto asmens“ statusas (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalis). Iki pasirašant Dvišalę sutartį, t. y. iki pradėdant dalyvauti paramos mokymuisi priemonėje (aktyvios darbo rinkos politikos priemonėje), pareiškėjai nedarbo išmoka nebuvo paskirta. Pareiškėjai 2025-03-03 nutraukus darbo sutartį, pareiškėja nuo 2025-03-04 atitinka Užimtumo įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalys) ir nuo šios datos įgijo teisę į mokymo stipendiją, kurios dydis 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą. Pareiškėjai išreiškus prašymą skirti stipendiją, prilygintą nedarbo išmokos dydžiui, Užimtumo tarnybos skyrius pareiškėją informavo, kad negali skirti stipendijos, prilygintos nedarbo išmokos dydžiui, kadangi pareiškėjai nepaskirta nedarbo išmoka ir paprašė pateikti prašymą nurodant dydį – 0,5 MVA, kad specialistas galėtų paskaičiuoti ir išmokėti pareiškėjai priklausiančią mokymo stipendiją.

Sprendime Užimtumo tarnyba apgailestauja, kad išsamiai nepaaiškino kodėl negali pareiškėjai skirti tokio dydžio stipendijos bei nusprendė pareiškėjai pateikti prašymą, kuriame nurodytas stipendijos dydis – 0,5 MVA (galimai siekdama padėti pareiškėjai pateikti prašymą). Sprendime paaiškinta, kad atsižvelgus į nurodytas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą Užimtumo tarnyba pareiškėjai negali skirti mokymo stipendijos, prilygintos nedarbo išmokos dydžiui, tačiau gali skirti ir išmokėti stipendiją, kurios dydis 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą.

Sprendime pacituotas Darbo rinkos aprašo 13 punktą, kad „Registravimo Užimtumo tarnyboje paslaugų teikimo tikslas – suteikti darbo ieškančiam asmeniui bedarbio ar kitą Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nurodytą statusą“, 22.5.1. papunktyje – „jei asmenys, registruoti Užimtumo tarnyboje ir turintys vieną iš Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalies 1–4 punktuose nurodytų statusų atitinka bedarbio apibrėžimą, jų registracija Užimtumo tarnyboje nutraukiama <...>“.

Sprendime atkreiptas dėmesys, kad Užimtumo įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Šiame įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės ir užimtumo didinimo programos taikomos šiems darbo ieškantiems asmenims, registruotiems Užimtumo tarnyboje: 1) bedarbiams; 2) užimtiems asmenims.“. Užimtumo tarnybos nuomone, remiantis nurodytu teisiniu reglamentavimu, laikotarpiu, kai asmuo dalyvauja aktyvios darbo rinkos priemonėje, jo registracija negali būti nutraukta ir dėl šios priežasties nurodytu laikotarpiu statusas nėra keičiamas. Vadovaujantis Sodros duomenimis registracijos į Užimtumo tarnybą metu (2024-09-27) pareiškėja dirbo pagal darbo sutartį, t. y. atitiko užimto asmens apibrėžimą, nurodytą Užimtumo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje, todėl pareiškėjai buvo suteiktas užimto asmens statusas. Pareiškėjai, kaip užimtam asmeniui, buvo paskirta aktyvios darbo rinkos priemonė – parama mokymuisi. Taigi, kol pareiškėja dalyvauja priemonėje, yra registruota Užimtumo tarnyboje užimto asmens statusu. Priminė, kad teisę pasirinkti stipendijos dydį turi asmenys, kuriems Sodra yra paskyrusi nedarbo išmoką. Remiantis Užimtumo tarnybos informacinės sistemos duomenimis, pareiškėjai nedarbo išmokos Sodra nėra skyrusi.

Ginčo situacijai vertinti aktualūs toliau nurodyti teisės aktai.

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad asmuo yra laikomas užimtu, jeigu jis užsiima bent viena šių užimtumo formų veikla: 1) dirba pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu. 20 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad šiame įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės ir užimtumo didinimo programos taikomos šiems darbo ieškantiems asmenims, registruotiems Užimtumo tarnyboje: 1) bedarbiams; 2) užimtiems asmenims, 3 dalyje nurodyta, kad užimtiems asmenims taikomos šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 1, 2, 4, 5 ir 6 punktuose, 41 straipsnio 1 dalyje ir 45 straipsnyje nurodytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. 22 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad bedarbis yra asmuo, kuris atitinka visas 1–7 papunkčiuose nurodytas sąlygas, 3 dalyje nurodyta, kad asmuo, kuris atitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas sąlygas, bedarbio statusą įgyja nuo jo įsiregistravimo Užimtumo tarnyboje Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka momento, 4 dalyje nurodyta „darbo ieškantis asmuo, kuris neatitinka šio straipsnio

1 ir 2 dalyse nustatytų sąlygų arba kurio bedarbio statusas buvo panaikintas dėl šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalies 5–9 punktuose nurodytų aplinkybių, arba nedirbantis asmuo (išskyrus šio straipsnio 5 dalyje nurodytą nedirbantį asmenį), kurių Užimtumo tarnyba, vadovaudamasi šio straipsnio 7 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka pripažįsta darbo rinkai besirengiančiu asmeniu, Užimtumo tarnyboje Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali būti registruotas vienu iš šių statusų: 1) užimto asmens; 2) pensinio amžiaus asmens; 3) besimokančio asmens; 4) asmens, praradusio bedarbio statusą; 5) darbo rinkai besirengiančio asmens.“. 24 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad bedarbio statusas sustabdomas laikotarpiu, kai: 1) bedarbis dalyvauja paramos mokymuisi arba įdarbinimo subsidijuojant priemonėse, 3 dalyje nurodyta, kad bedarbio statusas atkuriamas išnykus šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms aplinkybėms. 35 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, kuriomis siekiama padėti darbo ieškantiems asmenims padidinti jų užimtumo galimybes ir derinti darbo pasiūlą bei paklausą, yra šios: 1) parama mokymuisi. 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad paramos mokymuisi priemonės yra šios: 6) APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas. 39³ straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas organizuojamas bedarbiams ir užimtiems asmenims, kurie numato mokytis ir įgyti kvalifikaciją ir (ar) kompetencijas, įtrauktas į Užimtumo tarnybos direktoriaus tvirtinamą Aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų sąrašą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos trišalėje arba dvišalėje sutartyje numatytomis sąlygomis. <...> Dvišalė sutartis sudaroma tarp Užimtumo tarnybos ir bedarbio ar užimto asmens. Bedarbiai ir užimti asmenys, siekiantys įgyti aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų, dalyvauja profesinio mokymo priemonėse šio įstatymo 37 straipsnyje nustatyta tvarka, įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį priemonėse šio įstatymo 38 straipsnyje nustatyta tvarka ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo priemonėse šio įstatymo 39² straipsnyje nustatyta tvarka. 39³ straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad <...> Užimtam asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo ir kuriam suteiktas bedarbio statusas, aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo laikotarpiu mokama šio straipsnio 5 dalyje bedarbiams nustatyto dydžio mokymo stipendija ir kompensuojamos šio įstatymo 37 straipsnio 13 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytos išlaidos. 39³ straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad bedarbiams mokymo stipendija *mutatis mutandis* mokama šio įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje nustatytomis sąlygomis. 37 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad „Bedarbiams per visą profesinio mokymosi laikotarpį kartą per mėnesį mokama mokymo stipendija, atsižvelgiant į lankytas valandas. Mokymo stipendijos dydis bedarbio pasirinkimu yra 0,5 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą arba bedarbiui priklausanti nedarbo socialinio draudimo išmoka, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui, išskyrus atvejus, kai dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino bedarbio profesinio mokymo teikėjo veikla sustabdoma. Pasibaigus nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimo terminui, jeigu jis negali būti pratęstas Nedarbo socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka, mokymo stipendija bedarbiui mokama 0,5 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino metu bedarbiui mokama 0,4 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžio mokymo stipendija. Jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybė atšaukia ekstremaliąją situaciją ir karantiną arba profesinio mokymo teikėjas atnaujina dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino sustabdytą veiklą, mokymo stipendijos dydis, atsižvelgiant į bedarbio lankytų profesinio mokymosi valandų skaičių, bedarbio pasirinkimu yra 0,5 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio dydžio už kiekvieną lankytą valandą arba bedarbiui priklausanti nedarbo socialinio draudimo išmoka, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu.“. 37 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „Užimtų asmenų, kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka nustatoma, kad dėl

įmonės reorganizavimo, restruktūrizavimo, modernizavimo būtina įgyti kvalifikaciją, tobulinti turimą kvalifikaciją, įgyti kompetencijų, ir bedarbių profesinis mokymas pagal formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programas organizuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos trišalėje arba dvišalėje sutartyje numatytais sąlygomis. <...> Jeigu bedarbiai ar užimti asmenys siunčiami mokytis pagal Užimtumo tarnybos atliktomis darbo rinkos prognozėmis nustatytų paklausių profesijų formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programas arba jeigu bedarbiai nori pradėti dirbti, sudaroma Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos dvišalė sutartis tarp Užimtumo tarnybos ir bedarbio ar užimto asmens“.39³ straipsnio 8 dalyje nurodyta, kad Užimtumo tarnybai privalo atlyginti visas jos patirtas išlaidas: 3) bedarbis ar užimtas asmuo, be svarbių priežasčių nevykdantis šio straipsnio 1 dalyje nurodytoje dvišalėje sutartyje nustatyto įsipareigojimo nenutraukti mokymosi pagal profesinio mokymo ar neformaliojo suaugusiųjų švietimo programą.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio „Teisė į nedarbo draudimo išmoką“ 1 dalyje nustatyta, kad teisę į nedarbo draudimo išmoką turi Užimtumo tarnyboje įsiregistravę šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyti asmenys, kuriems suteiktas bedarbio statusas, jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) iki bedarbio statuso įgijimo dienos turi ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių; 2) baigė privalomąją pradinę karo tarnybą ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą arba buvo paleisti iš nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos, kurios metu įgijo pagrindinį karinį parengtumą. Šio įstatymo 7 straipsnio 1–3 dalyse reglamentuota nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė ir tvarka „1. Nedarbo draudimo išmoka mokama ne rečiau kaip kartą per mėnesį už praėjusį mėnesį. 2. Nedarbo draudimo išmoka mokama 9 mėnesius. 3. Į nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpį neįskaitomi laikotarpiai, kai nedarbo draudimo išmokos mokėjimas buvo sustabdytas pagal šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalį, išskyrus atvejus, kai bedarbis pagal Užimtumo įstatymą dalyvauja paramos mokymuisi priemonėse ir pasirinkęs gauna nedarbo draudimo išmokos dydžio mokymo stipendiją arba stipendiją“. Šio įstatymo 8 straipsnyje reglamentuotas nedarbo draudimo išmokos dydis. 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nedarbo draudimo išmokos mokėjimas sustabdomas, kai bedarbiui Užimtumo įstatymo nustatyta tvarka sustabdomas bedarbio statusas. Šio įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nedarbo draudimo ir dalinio darbo išmokas apskaičiuoja, skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

Darbo rinkos paslaugų teikimo sąlygų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-07-21 įsakymu Nr. A1-394 (toliau – 2017-07-21 aprašas), 13 punkte nurodyta, kad registravimo Užimtumo tarnyboje paslaugų teikimo tikslas – suteikti darbo ieškančiam asmeniui bedarbio ar kitą Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nurodytą statusą. Pagal 21 punktą bedarbio ar kitas Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nurodytas statusas Užimtumo tarnyboje įregistruotam darbo ieškančiam asmeniui suteikiamas nuo registracijos Užimtumo tarnyboje dienos. 22 punkte nurodyta, kad Užimtumo tarnyboje registruotam asmeniui ar profesinio mokymo teikėjui informavus arba Užimtumo tarnybai iš valstybės registru ar informacinių sistemų gavus informaciją apie pasikeitusius duomenis Darbo ieškančio asmens kortelėje, ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo informacijos gavimo dienos Užimtumo tarnyba priima sprendimą dėl veiksmų, susijusių su statusu: 22.5. jei asmenys, registruoti Užimtumo tarnyboje ir turintys vieną iš Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalies 1–4 punktuose nurodytų statusų: 22.5.1. atitinka bedarbio apibrėžimą, jų registracija Užimtumo tarnyboje nutraukiama. Pateikę prašymą <...>, jie pakartotinai registruojami Užimtumo tarnyboje, suteikiant bedarbio statusą.

Darbo rinkos paslaugų teikimo darbo ieškantiems asmenims ir darbdaviams tvarkos aprašo, patvirtinto Užimtumo tarnybos direktoriaus 2022-07-04 įsakymu Nr. V-196 (toliau – 2022-07-04 aprašas), 8 punkte nurodyta, kad darbo ieškantys asmenys Užimtumo tarnyboje registruojami vienu iš Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 ar 4 dalyje nurodytų statusų, kurių suteikimas įforminamas <...> sprendimu, 9 punkte nurodyta, kad sprendimas dėl bedarbio statuso sustabdymo, atkūrimo, panaikinimo ir sprendimas dėl darbo rinkai besirengiančio asmens statuso sustabdymo ir panaikinimo

priimamas vadovaujantis bedarbio statuso sustabdymo, atkūrimo, panaikinimo ir darbo rinkai besirengiančio asmens statuso sustabdymo ir panaikinimo pagrindų sąrašu (2022-07-04 aprašo 5 priedas). Darbo ieškančio asmens kortelės C dalyje nurodomi duomenys apie užimtumą (2022-07-04 aprašo 1 priedas).

Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-06-30 įsakymu Nr. A1-348, 9 punkte nurodytos paramos mokymuisi priemonės: 9.6. APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas, skirtas bedarbiams ir užimtiems asmenims APVK kvalifikacijoms ir (ar) kompetencijoms įgyti pagal profesinio mokymo ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, suteikiančias aukštą pridėtinę vertę kuriančias kvalifikacijas ir kompetencijas (toliau – APVK suteikiančios mokymo programos). 21 punkte nurodyta, kad Užimtumo tarnyba, gavusi iš mokymo teikėjo aprašo 18 punkte nurodytą informaciją apie bedarbio dalyvavimo profesinio mokymo, neformaliojo suaugusiųjų švietimo ar APVK suteikiančioje mokymo programoje laiką (valandas), per visą mokymo laikotarpį kiekvieną mėnesį jam moka mokymo stipendiją, kurios dydis ir mokėjimo sąlygos nustatyti Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje. Jei dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino sustabdoma bedarbio mokymo teikėjo veikla, jos sustabdymo laikotarpiu Užimtumo tarnyba bedarbiui kartą per mėnesį moka Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje nustatyto dydžio mokymo stipendiją.

Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo aprašo, patvirtinto Užimtumo tarnybos direktoriaus 2022-07-04 įsakymu Nr. V-197, 1 punkte nurodyta, kad aprašas nustato aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygas ir tvarką. 46 punkte nurodyta, kad bedarbio statusą turintys asmenys, dalyvaujantys profesinio mokymo, įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį, stažuotės, neformaliojo suaugusiųjų švietimo, ar APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje, kuriems priklauso nedarbo socialinio draudimo išmoka, Užimtumo tarnybai teikia Prašymą dėl stipendijos dydžio pasirinkimo, kelionės, apgyvendinimo, privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų kompensavimo (toliau – Prašymas dėl kompensavimo) (aprašo 17 priedas), pasirinkdami stipendijos dydį. 47 punkte nurodyta, kad užimtas asmuo, kuris dalyvaujant profesinio mokymo priemonėje, neformaliojo suaugusiųjų švietimo priemonėje ar APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje buvo atleistas iš darbo ir atitinka Užimtumo įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui gauti, Užimtumo tarnybai teikia Prašymą dėl kompensavimo (aprašo 17 priedas) skirti stipendiją. Šio aprašo 17 priedu nustatyta Prašymo dėl kompensavimo forma, kurioje pažymimas prašymas skirti pasirinkto dydžio stipendiją: Prašau man mokėti (pažymėti stipendijos rūšį): 1) stipendiją, kurios dydis yra 0,5 MVA dydžio už lankytą mokymosi valandą (dalyvaujant profesiniame mokyme/ įdarbinime pagal pameistrystės darbo sutartį /neformaliojo suaugusiųjų švietimo /aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėse); 2) stipendiją, kurios dydis yra 0,39 MMA (dalyvaujant stažuotėje); 3) stipendiją, prilygintą nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžiui (dalyvaujant profesiniame mokyme/ įdarbinime pagal pameistrystės darbo sutartį/stažuotėje/ neformaliojo suaugusiųjų švietimo /aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonėje) (jei nedarbo socialinio draudimo išmoka paskirta).

Ginčas kilo dėl Užimtumo tarnybos Sprendimo, kuriuo pareiškėjai neskirta mokymo stipendija, prilyginta nedarbo išmokos dydžiui, pagrįstumo ir teisėtumo. Pareiškėja nesutinka su Sprendimu tuo aspektu, kad Užimtumo tarnyba neteisėtai aiškina teisės normas, pagal kurias turi būti apskaičiuojama mokymosi stipendija (jos dydis).

Komisija pažymi, kad pareiškėja 2025-03-05 Užimtumo tarnybai pateikė tris el. laiškus. Pirmame laiške pareiškėja nurodė, kad jai yra suteikta teisė į nedarbo socialinio draudimo išmoką, būtų dėkinga, jei raštu Užimtumo tarnyba pateiktų informaciją apie teisinį pagrindą, kuriuo remiantis ši teisė pareiškėjai gali būti apribota ar panaikinta. Antrame laiške pareiškėja nurodė, kad Užimtumo tarnyboje pageidauja registruotis siekdama įgyti bedarbio statusą bei prašė stipendiją skirti ir skaičiuoti kaip pareiškėjai priklausančią nedarbo socialinio draudimo išmoką. Trečiame laiške prašė paaiškinti sąvokos „laikinojo užimtumo dalyvis“ prasmę.

Kaip minėta, pareiškėja 2025-03-05 prašymu prašė Užimtumo tarnybos stipendiją skirti ir skaičiuoti kaip pareiškėjai priklausančią nedarbo socialinio draudimo išmoką. Pareiškėja prašymą grindė Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 ir 5 dalimis, 37 straipsnio 6 dalimi.

Pagal Sprendime nurodytus duomenis nustatytos šios faktinės aplinkybės. Pareiškėja registravosi Užimtumo tarnyboje 2024-09-27 ir pareiškėjai buvo suteiktas „užimto asmens“ statusas (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalis). Vadovaujantis 2024-10-21 Dvišalės sutarties 4.3 papunkčiu, pareiškėja turi teisę į mokymo stipendiją. Pareiškėja iki 2025-03-03 dirbo darbo santykių pagrindu. Pareiškėja nuo 2025-03-04 atitinka Užimtumo įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalys) ir nuo šios datos įgijo teisę į mokymo stipendiją.

Pareiškėja skunde Komisijai neginčija šių faktinių aplinkybių.

Iš Sprendimo turinio matyti, kad siekdama pagrįsti pareiškėjai mokėtinos stipendijos dydį, Užimtumo tarnyba remiasi Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalimi, kurioje nurodyta, kad užimtam asmeniui, kuris APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo metu buvo atleistas iš darbo ir kuriam suteiktas bedarbio statusas, APVK kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo laikotarpiu mokama šio straipsnio 5 dalyje bedarbiams nustatyto dydžio mokymo stipendija.

Komisijos vertinimu, ši teisės norma aiškintina taip, kad asmuo, kuris turi teisę gauti stipendiją, turi būti 1) atleistas iš darbo kompetencijų įgijimo metu ir 2) jam turi būti suteiktas bedarbio statusas. Toks asmuo turi atitikti abi nurodytas sąlygas.

Nagrinėjamu atveju matyti, kad pareiškėja, kaip užimtas asmuo (užimto asmens statusas nuo 2024-09-27) kompetencijų įgijimo metu (Dvišalė sutartis sudaryta 2024-10-21, pareiškėja įsipareigojo iki 2025-09-05 įgyti kvalifikaciją (Dvišalės sutarties 2.1.2 papunktis)), t. y. 2025-03-03, buvo atleista iš darbo. Iš Sprendime nurodytų duomenų (kol pareiškėja dalyvauja priemonėje, Užimtumo tarnyboje yra registruota užimto asmens statusu), matyti, kad pareiškėja nuo 2025-03-04 Užimtumo tarnyboje yra registruota užimto asmens statusu. Komisija pažymi, kad toks užimto asmens statusas yra suteikiamas Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalies 1 punkto pagrindu. Pareiškėjai nuo 2025-03-04 Užimtumo tarnyboje nebuvo registruotas bedarbio statusas.

Atsižvelgus į tai darytina išvada, kad pareiškėja 2025-03-04 neatitinka vienos Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalyje nurodytos sąlygos – ji Užimtumo tarnyboje nuo 2025-03-04 nėra registruota turinti bedarbio statusą. Vadinas, jai pagal Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 3 dalį nuo 2025-03-04 neturėtų būti mokama (skirta) stipendija.

Pažymėtina, kad nuo 2025-03-04 pasikeitus faktinėms aplinkybėms, t. y. pareiškėjai nutraukus darbą darbo santykių pagrindu, Užimtumo tarnyboje registruotas pareiškėjos statusas nebuvo pakeistas. Užimtumo tarnyba Sprendime nurodė, kad laikotarpiu, kai asmuo dalyvauja aktyvios darbo rinkos priemonėje, jo registracija negali būti nutraukta ir dėl šios priežasties nurodytu laikotarpiu statusas nėra keičiamas. Užimtumo tarnyba rėmėsi Užimtumo įstatymo 20 straipsnio 2 dalimi, jog „Šiame įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės ir užimtumo didinimo programos taikomos šiems darbo ieškantiems asmenims, registruotiems Užimtumo tarnyboje: 1) bedarbiams; 2) užimtiems asmenims.“

Komisijos vertinimu, pagal šias nuostatas galima suprasti, kad tik Užimtumo tarnyboje registruotiems bedarbiams ir užimtiems asmenims gali būti taikomos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Kitaip tariant, aktyvi darbo rinkos politikos priemonė gali būti taikoma asmeniui tik tuo laikotarpiu, kai jis yra registruotas Užimtumo tarnyboje bedarbio statusu ar užimto asmens statusu. Dėl to sutiktina su Sprendime nurodyta išvada, kad laikotarpiu, kai asmuo dalyvauja aktyvios darbo rinkos priemonėje, jo registracija Užimtumo tarnyboje negalėtų būti nutraukta, t. y. asmuo turėtų būti registruotas vienu iš nurodytų statusų. Tačiau Komisijos vertinimu, šioje teisės normoje nėra nuostatų, kad aktyvios darbo rinkos politikos priemonės taikymo laikotarpiu negali būti pakeistas asmens statusas, pvz., iš užimto asmens statuso į bedarbio asmens statusą. Šioje normoje nėra reglamentuoti asmens statusų keitimo atvejai (pagrindai). Todėl nėra pagrindo sutikti su Sprendime nurodyta išvada, kad remiantis šia teisės norma laikotarpiu, kai asmuo dalyvauja aktyvios darbo rinkos priemonėje asmens statusas nėra keičiamas.

Pažymėtina, kad registravimo Užimtumo tarnyboje paslaugų teikimo tikslas – suteikti darbo ieškančiam asmeniui bedarbio ar kitą Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nurodytą statusą

(Darbo rinkos paslaugų teikimo sąlygų ir tvarkos aprašo 13 punktą). Šio aprašo 22 punkte nurodyti Užimtumo tarnybos veiksmai (sprendimai), susiję su asmens statusu – Užimtumo tarnyboje registruotam asmeniui informavus arba Užimtumo tarnybai iš valstybės registru ar informacinių sistemų gavus informaciją apie pasikeitusius duomenis Darbo ieškančio asmens kortelėje (kortelėje yra nurodomi duomenys apie užimtumą), Užimtumo tarnyba priima sprendimą dėl veiksmų, susijusių su statusu: jei asmenys, registruoti Užimtumo tarnyboje ir turintys vieną iš Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 4 dalies 1–4 punktuose nurodytų statusų atitinka bedarbio apibrėžimą, jų registracija Užimtumo tarnyboje nutraukiama. Pateikę prašymą, jie pakartotinai registruojami Užimtumo tarnyboje, suteikiant bedarbio statusą (13, 22 punktą, 22.5, 22.5.1 papunktis). Iš nurodyto reglamentavimo matyti, kad asmens statusas keičiamas Užimtumo tarnybos sprendimu atsižvelgus į pasikeitusius asmens duomenis, apie kuriuos Užimtumo tarnybai praneša Užimtumo tarnyboje registruotas asmuo ar juos gauna Užimtumo tarnyba savo iniciatyva.

Užimtumo tarnyba Sprendime konstatavo, kad pareiškėja nuo 2025-03-04 atitinka Užimtumo įstatyme nustatytas sąlygas bedarbio statusui (Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Atsižvelgus į tai, iš Sprendimo nėra aišku dėl kokių priežasčių (faktinių ir teisinių) Užimtumo tarnyba, 2025-03-04 sužinojusi apie pareiškėjos darbo santykių pasibaigimą, apie pareiškėjos pageidavimą gauti bedarbio statusą (2025-03-04 pareiškėjos el. laiškas), pakartotinai gavusi informaciją, kad Užimtumo tarnyboje pareiškėja pageidauja registruotis siekdama įgyti bedarbio statusą (2025-03-05 el. laiškas), nepriėmė sprendimo nutraukti pareiškėjos registraciją Užimtumo tarnyboje kaip asmens, turinčio užimto asmens statusą, t. y. iš Sprendimo nėra aišku, dėl kokių priežasčių pareiškėjos statusas pasikeitus su darbo santykiais susijusiems duomenims Užimtumo tarnyboje nebuvo pakeistas. Iš pareiškėjos minėtų 2025-03-04 ir 2025-03-05 el. laiškų matyti, kad pareiškėja siekė įgyti bedarbio statusą, tačiau Sprendime nėra duomenų apie tai, ar Užimtumo tarnyba vertino pareiškėjos prašymus dėl pareiškėjos statuso pasikeitimo, bedarbio statuso suteikimo galimybių, nes tokio vertinimo argumentai, motyvai ir išvados Sprendime nenurodyti.

Kaip minėta, stipendijos mokėjimo sąlygos reglamentuotos Užimtumo įstatymo 39³ straipsnio 5 dalyje – bedarbiams mokymo stipendija *mutatis mutandis* mokama šio įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje nustatytais sąlygomis. Pagal šio įstatymo 37 straipsnio 6 dalį bedarbiams per visą profesinio mokymosi laikotarpį kartą per mėnesį mokama mokymo stipendija, atsižvelgiant į lankytas valandas; mokymo stipendijos dydis bedarbio pasirinkimu yra 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą arba bedarbiui priklausanti NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui.

Komisija pažymi, kad Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 6 dalyje yra aptarti stipendijos dydžiai: vienas dydis – 0,5 MVA dydžio už lankytą profesinio mokymosi valandą; bei kitas dydis – bedarbiui priklausanti NSDI, kurios dydis apskaičiuojamas ir mokėjimo terminas nustatomas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu ir kuri mažinama proporcingai numatytų, bet nelankytų valandų skaičiui. Taigi, antru nurodytu atveju Užimtumo tarnybos mokamas stipendijos dydis turi būti apskaičiuotas pagal Nedarbo socialinio draudimo įstatymo nuostatas, kurios taikomos apskaičiuojant bedarbiui priklausančią nedarbo socialinio draudimo išmoką.

Sprendime nurodyta, kad stipendija, prilyginta NSDI dydžiui, gali būti paskirta, jei Sodra yra paskyrusi šią išmoką. Užimtumo tarnyba neturi galimybės paskirti ir išmokėti mokymo stipendijos, kurios dydis apskaičiuojamas vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymu. Dėl šių Sprendimo teiginių pažymėtina, kad Užimtumo tarnyba nenurodė teisės aktų ir jų nuostatų, kuriomis remiantis grindžia šiuos teiginius. Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju sprendžiama dėl Užimtumo tarnybos, o ne Sodros pareigos mokėti (skirti) pareiškėjai stipendiją.

Pažymėtina, kad esant poreikiui, Užimtumo tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 12 straipsnio 4 dalimi (viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti dokumentus, informaciją ar nuomonę pagal kompetenciją, kurių reikia administraciniam sprendimui priimti, arba tarnybinės pagalbos), turi teisę kreiptis į Sodrą informacijai gauti ar tarnybinės pagalbos.

Komisija pažymi, kad pagal Užimtumo įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 1 punktą bedarbio statusas sustabdomas laikotarpiu, kai bedarbis dalyvauja paramos mokymuisi arba įdarbinimo subsidijuojant priemonėse. Taigi, ši teisės norma įpareigoja tik sustabdyti bedarbio statusą dalyvavimo paramos mokymuisi priemonėse laikotarpiu, tačiau neįpareigoja bedarbio statuso panaikinti. Užimtumo tarnybos Sprendime nėra paaiškinta ar šios nuostatos aktualios nagrinėjamo ginčo atveju.

LVAT nuosekliai formuoja praktiką, kad individualiame administraciniame akte motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Akte turėtų būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą (LVAT 2018-04-13 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1470-756/2018, 2019-03-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-432-502/2019, 2021-09-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2099-602/2021). Nurodyta teisės norma yra siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT 2020-11-11 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1548-629/2020, 2021-10-06 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2422-602/2021). Individualiam administraciniam aktui taip pat yra keliamas motyvuotumo reikalavimas. Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo (LVAT 2020-10-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2756-662/2020, 2021-06-16 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1555-575/2021).

Proceso požiūriu nemotyvuotas administracinis sprendimas, kuris daro neigiamą poveikį subjekto teisėms ar interesams, negali būti pripažintas teisėtu, nes riboja subjekto teises skųsti tokį aktą ir apsunkina tokio akto teisminę kontrolę. Tai prieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje įtvirtintai asmens teisei į teisminę gynybą, įskaitant tinkamą teismo procesą bei teisingą bylos išnagrinėjimą (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2001-09-27 sprendimas *Hirvisaari* prieš Suomiją, pareiškimo Nr. 49684/99, 33 punktas, LVAT 2014-09-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A858-47/2014).

Taigi, LVAT praktikoje yra pripažinta, kad institucijos sprendime turi būti nurodyti tokį sprendimą lėmę argumentai ar motyvai. Sprendimas, kuriame nenurodomi išsamūs tokį sprendimą lėmę argumentai ar motyvai, laikomas neatitinkančiu imperatyvių VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgusi į nurodytas aplinkybes Komisija vertina, kad Sprendime nurodytos teisės normos nesusietos su objektyviais duomenimis (faktais), nenurodyti aiškus Sprendimo priėmimo motyvai, todėl Komisijos vertinimu, Sprendimas neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų, todėl Sprendimas naikintinas. Pažymėtina, kad Komisija nėra viešojo administravimo subjektas ir negali atlikti tokiam subjektui (šiuo atveju – Užimtumo tarnybai) priskirtų funkcijų, todėl tenkintinas antras alternatyvus skundo reikalavimas – įpareigoti Užimtumo tarnybą iš naujo išnagrinėjus pareiškėjos prašymą priimti naują, teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 ir 4 punktais, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos 2025-04-30 skundą tenkinti.

Panaikinti Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025-04-02 sprendimą Nr. Sg-184 „Dėl mokymo stipendijos“.

Įpreigoti Užimtumo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimti naują teisės aktus atitinkantį sprendimą dėl pareiškėjo 2025-03-05 prašymo.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Ingrida Sabaliauskienė

Komisijos nariai

Eglė Bilevičiūtė

Žydrūnas Plytnikas